

10FAKTA OM SRHR

- 1. SRHR är förkortning för Sexuell och Reproduktiv Hälsa och Rättigheter**, ett arbete som pågår i FN sedan drygt 50 år tillbaka. Det handlar bland annat om att garantera tillgången till hälsovård, mödravård, säkra aborter och preventivmedel. Fokus inom SRHR har ändrats gradvis under åren, från befolkningsminskning till att sätta individuella rättigheter och hälsa i centrum. I och med det har kvinnans rätt att själv bestämma om, när och hur ofta hon föder barn, och förhindrandet av oönskade graviditeter, lyfts. Rätten till abort, sexualundervisning och god mödravård har blivit allt viktigare frågor inom området.
- 2. Sexuell hälsa** definieras av Världshälsoorganisationen, WHO, som ett tillstånd av fysiskt, emotionellt, mentalt och socialt välbefinnande i relation till sexualitet; det är inte bara frånvaron av sjukdom och skada. Sexuell hälsa kräver ett positivt och respektfullt förhållningssätt till sexualitet och sexuella relationer, liksom möjligheten att ha njutbara och säkra sexuella upplevelser, fria från tvång, diskriminering och våld. För att sexuell hälsa ska uppnås och upprätthålls måste alla personers sexuella rättigheter respekteras, skyddas och uppfyllas.
- 3. Reproduktiv hälsa** definieras av WHO som möjlighet till ett tillfredsställande och tryggt sexualliv utan oro för sjukdom. Förmåga till fortplantning. Frihet att planera sitt barnafödande. Tillgång till effektiva och acceptabla metoder för familjeplanering. Tillgång till en god hälso- och sjukvård så att kvinnor kan genomgå graviditet och förlossning i trygghet och att föräldrar ges bästa möjlighet att få friska barn.
- 4. Sexuella rättigheter** ingår i de mänskliga rättigheterna och innebär att människor oberoende av kön, etnisk tillhörighet, funktionshinder, könsidentitet, sexualitet och ålder har rätt att bestämma över sin egen kropp och sexualitet. Detta utan att bli utsatta för diskriminering, kränkningar och våld. Sexuella rättigheter har dock inte definierats i internationella överenskommelser på grund av att de inte erkänns av många stater och av dem anses mycket kontroversiella.
- 5. Reproduktiva rättigheterna** innefattar bland annat kvinnors rätt att bestämma om antalet barn och om hur lång tidsrymden mellan graviditeterna ska vara. Hit hör även tillgång till preventivmedel samt till sexuell upplysning och utbildning.
- 6. Jämställdhet är en förutsättning för att säkerställa SRHR för alla.** Den väv av normer och förväntningar som är förknippade med kön återskapas inom samhällets sociala strukturer och begränsar i många länder särskilt kvinnors möjligheter. Det kan handla om att besluta om när och med vem en ska ha sex, att få ta del av högre utbildning och arbeta utanför hemmet. Samma normer leder till socialt tryck på män att visa sig fertila och ta onödiga risker. Utan jämställdhet mellan könen, och förståelse för de normer som styr, är det svårt att säkerställa de sexuella och reproduktiva rättigheterna fullt ut.

7. **De globala målen innehåller flera tydliga åtaganden för SRHR.** 2015 beslutade världens länder, inom ramen för Agenda 2030, att alla människor i världen ska ha tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Agenda 2030 består av 17 mål som ska vara uppnådda innan år 2030 och det är alla länders ansvar att arbeta mot dessa.
8. **FN:s befolkningsfond, UNFPA, arbetar med att säkerställa tillgången till SRHR** både långsiktigt och där akuta behov uppstår. I konflikter och katastrofer försämras tillgången till SRHR. Tillgången till hälsovård drabbas hårt när vägar inte längre är säkra, när hälsopersonal måste fly och när mottagningar förstörs. UNFPA arbetar för att människor på flykt ska få vård under graviditet och förlossning. De distribuerar preventivmedel och sanitetsprodukter samt ser till att flickor och kvinnor i flyktingläger får hälsovård.
9. **Många steg har tagits i rätt riktning** sedan FN:s globala arbete med SRHR påbörjades för drygt 50 år sedan. Dock saknas fortfarande statistik inom området, samt öronmärkta medel för att kunna uppfylla nollvisionerna; tillgång till preventivmedel, ingen mödradödlighet, inget våld eller skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor och på det sättet säkra allas rättigheter. Det starka fokus på uppföljning som finns inom ramen för Agenda 2030, tillsammans med utvecklingen av ny teknologi, inger hopp om fortsatta framsteg inom SRHR.
10. **Svenska FN-förbundet stöttar FN:s arbete med att säkerställa tillgången till SRHR** för flickor och kvinnor genom projektet Flicka. Projektets fokus är att stoppa kvinnlig könsstympning liksom barn- och tvångsäktenskap. Projektet drivs tillsammans med FN:s befolkningsfond UNFPA. Se fn.se/flicka

Källor: UNFPA, WHO, RFSU samt Svenska FN-förbundet.